

Protokoll MTM:s brukarråd 2021-05-20

Tid:	9.00-12.00
Plats:	Teams
Närvarande:	Afasiförbundet: Linda Bergfeldt Dyslexiförbundet: Joakim Uppsäll-Sjögren Föreningen för regional biblioteksverksamhet: Marija Hane Nationella skolbiblioteksgruppen (NSG): Elisabeth Ljungdahl Riksförbundet för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning (FUB): Victoria Sjöström Synskadades riksförbund (SRF): Håkan Thomsson Sveriges Dövas Riksförbund (SDR): Anna Pålsson MTM: Magnus Larsson, Generaldirektör MTM: Cecilia Broberg, Enhetschef Användarstöd MTM: Maria O'Donnell, Verksamhetsutvecklare Råd och nämnder MTM: Hillevi Sundholm, Sekreterare brukarrådet samt UX-researcher
Förhinder:	Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB): Klas Nelfelt
Dagens antecknare:	Cecilia Broberg
Medverkande från MTM:	Pontus Jeppsson, Produktstrateg Maria Ohlsson, Produktägare Legimus Ellen Follin, Mångspråksbibliotekarie

Mötets öppnande

Dagens mötesledare Hillevi Sundholm hälsade alla välkomna och gick igenom agendan.

En kort laget runt

Samtliga deltagare presenterade sig kort.

Läget på MTM

Magnus Larsson berättade att det är ett högt tryck i verksamheten där det är ett fortsatt intensivt utnyttjande av myndighetens produkter och tjänster. Samtidigt

pågår ett omfattande utvecklingsarbete. Det handlar bland annat om Legimus plattformbyte, nytt produktionshanteringssystem och övergång till epub3.

Magnus slog fast att MTM har ett stort fokus på kvalitetsarbete och nämnde den mediebevakning som skett under våren. Myndigheten uppskattar synpunkter och har också arbetat med kvalitetsfrågorna under en längre tid men har med anledning av den aktuella kritiken tagit ytterligare initiativ.

Magnus nämnde också vad som hänt sedan taltidningsutredningen lämnades in och tryckte på hur betydelsefull taltidningen är för sina användare. På myndigheten pågår också ett arbete med att identifiera vilka förväntningar som är kopplade till MTM:s roll som kunskapscenter och vad som behöver göras för att kunna leverera.

Medarbetarna är väldigt ambitiösa vilket märks i arbetet men 9 av 10 är nya och det krävs tid för att alla ska bli varma i kläderna och komma in i verksamheten.

Enligt nu gällande besked ska vi arbeta hemifrån till 15 september. Det fungerar efter omständigheterna väl och medarbetarna gör stora ansträngningar för att det ska flyta så bra som möjligt. Vi planerar nu för hur vi ska förhålla oss när vi kan flytta tillbaka till kontoret.

Frågor av betydelse lyfta under denna punkt

- Håkan Thomsson frågade om vi fått några indikationer på vad som händer med taltidningsutredningen. Magnus svarade att vi uppfattar att det finns en positiv vilja att arbeta med förbättringar inom området men att Kulturdepartementet bara börjat bena i förslagen.

Information om pågående kvalitetsarbete

MTM:s produktstrateg Pontus Jeppsson gav en uppdatering om delar av det arbete som görs med kvalitetssäkring av produkter och tjänster. Pontus har ett särskilt uppdrag för att samordna och koordinera uppgifter inom kvalitetsområdet. Han arbetar sedan några månader tillsammans med produktägarna för talbok, för punktskrift och för syntetiskt tal.

Det pågår väldigt mycket arbete inom detta område och det mesta handlar om sådant som redan var i gång eller som var planerat men inte hade hunnit startas men där vi gjort omprioriteringar och tidigarelagt vissa insatser.

Huvudfokus för kvalitetsarbetet är att säkerställa att fel inte uppstår vilket innebär åtgärder som minskar risken för att fel uppkommer från första början. MTM har ett stort bestånd som även innehåller många äldre titlar och det är en balansgång mellan att arbeta med kvalitetssäkring av nyproduktionen och åtgärder för att upptäcka brister i det material som ligger i arkivet.

Exempel på aktiviteter som pågår just nu som kommer att ha effekt på kvalitetsområdet:

- Det nya produktionshanteringssystemet kommer att innebära att vi får möjlighet att genomföra flera förbättringar, bland annat genom ökad automatisering, vilket på sikt kommer frigöra mer tid i produktionen.

- Övergången till epub3 ger på sikt väldigt bra förutsättningar för en stabilare kvalitet.
- Plattformsbytet för Legimus kommer på sikt att förbättra användarupplevelsen.
- En ny talsyntesröst är på väg att rullas ut (svenska + engelska). Parallellt pågår förbättringar av rutinen för att lära rösterna nya ord.
- När det gäller talböcker genomförs just nu en kvalitetsgranskning av inläsarröster. Här har man prioritet på inläsare som läser på engelska men inte har engelska som modersmål.
- Det pågår en översyn av hur vi arbetar med bildbeskrivningar.
- 2022 går avtalen med talboksleverantörerna ut vi ser på hur vi kan säkerställa att vi i de nya avtalen har skarpare verktyg vid kvalitetsbrister.
- När det gäller tidskrifter på punktskrift så har det pågått ett arbete där myndigheten korrekturläste nästan samtliga tidskrifter under ett kvartal och arbetade med leverantörerna för att åtgärda de problem som hittades.
- MTM utvecklar för närvarande ett verktyg som automatiskt scannar ljudfrekvenser och även kan jämföra tal och text och identifiera avvikelser. Det kommer att byggas in i processen så att alla nya leveranser kontrolleras automatiskt och det ger också möjligheter att söka igenom tidigare producerat material i biblioteket.

Som tidigare nämnts planeras en större kvantitativ användarundersökning för att få en tydligare bild av hur läsarna upplever kvaliteten i våra talböcker samt hur det aktuella beståndet motsvarar läsarnas förväntningar. De frågeställningar som vi har identifierat kommer vi att skicka ut till påseende under den närmaste tiden för att säkerställa att vi inte missar något viktigt perspektiv innan vi drar igång upphandlingen.

Frågor av betydelse lyfta under denna punkt

- Håkan Thomsson lyfte att det visserligen är bra att man skapar tekniska system för kvalitetssäkring men påpekade att många av felen är mänskliga fel och svåra att hitta på det sättet. Han menade att från SRF:s sida anser man att korrekturläsning är väldigt viktigt och poängterade också att det måste ställas rätt krav på leverantörerna och kosta dem när det blir fel. Han förhåller sig avvaktande till vilken effekt en ny talsyntesröst kommer att ha på kvaliteten. Pontus framförde att när det gäller valet att producera med talsyntes så ställs olika behov mot varandra. Kurslitteratur är ett exempel där produktionstiden avgörande och talsyntes därför ofta det bästa alternativet.
- Linda Bergfeldt poängterade att många tycker att befintliga talsyntesen går för fort. Det gäller särskilt en grupp med unga vuxna som skulle behöva möjligheter till anpassade talsynteslösningar. Pontus informerade om att vi arbetar med långsammare talsyntes men hänvisade en fördjupad diskussion till produktägaren.
- Marija Hane påpekade att även vissa inläsningar på engelska som är gjorda med personer som engelska som modersmål kan vara svåra att lyssna på beroende på vilken dialekt inläsaren har.

Legimus: Planering av övergång till den nya plattformen

Maria Ohlsson, produktägare för Legimus gav en kort uppdatering om status för projektet med ny plattform.

Vår leverantör har i arbetet med förstudien genomfört flera intervjuer med läsare och förmedlare och även med andra intressenter. Under utvecklingsfasen, där vi befinner oss nu, har användarinvolveringen fortsatt med tester med läsare och förmedlare. Just nu byggs sökfunktionen som vi vet att många läsare och förmedlare är väldigt missnöjda med i dagens Legimus.

Den första versionen av plattformen som kommer att släppas under sommaren blir en betaversion. Den kommer inte att innehålla ny funktionalitet eller några stora förändringar men den ligger på en ny teknisk plattform vilket är helt avgörande för att vi ska kunna ha stabil drift framåt och också ger oss stora utvecklingsmöjligheter framåt.

Lanseringen blir under hösten, och det kommer att bli en mjuk övergång. Gamla Legimus kommer inte att stängas ner förrän närmare årsskiftet.

Frågor av betydelse lyfta under denna punkt

- Information på teckenspråk efterfrågades inför lanseringen och från flera håll påpekades att sociala medier inte fungerar för att nå ut till många inom målgrupperna. MTM följer upp frågan om lämpliga kanaler separat med brukarorganisationerna.

Marrakech-fördraget och ABC-katalogen

Ellen Follin deltog för att prata om myndighetens arbete inom området språklig mångfald. Hon började med att konstatera att hon vet att vi behöver synliggöra vad MTM gör inom detta område. Det är också ett uttalat mål att vi under 2021 ska säkerställa att det blir tydligt vad MTM kan erbjuda och vilket utvecklingsarbete som görs inom området språklig mångfald.

MTM har en strategi för språklig mångfald som täcker arbetet med medier på andra språk än svenska och engelska. Utöver skrivningen i myndighetens instruktion grundar sig MTM:s arbete med språklig mångfald i flera andra styrande dokument, till exempel Bibliotekslagen (2013:801), Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk "Minoritetslagen" och Språklagen (2009:600). Därutöver ger bibliotekens internationella manifest viktig inspiration.

Målgruppen är bred och omfattar exempelvis läsare som är utrikes födda eller är inrikes födda men har en eller två utrikes födda föräldrar, talare av de nationella minoritetsspråken, personer med teckenspråk som modersmål och personer med svenska som modersmål men som också har behov av litteratur på andra språk, för nöjesläsning eller i arbete och studier.

En väsentlig del av arbetet är koncentrerad till det som finns i vårt bibliotek, Legimus. I Strategi för språklig mångfald talar vi om ett välbalanserat bokbestånd som kompletterar det kommersiella utbudet och som i möjligaste mån motsvarar användarnas behov även på andra språk än svenska och engelska.

Beståndet utökas huvudsakligen genom egen produktion men även genom förvärv, samtligt med utgångspunkt i MTM:s riktlinjer för urval.

Myndigheten tar emot få förslag och en annan påverkande faktor är hur bokproduktionen ser ut.

Eftersom produktionen är förhållandevis liten tar det tid att bygga upp ett bestånd. Därför prioriterar MTM, utöver de nationella minoritetsspråken, ett antal språk, "fokusspråk". Det gäller språken arabiska, persiska inklusive dari, somaliska, kurdiska och tigrinska. Ett fokusspråk kan vara att prioriterat under en längre tidsperiod.

MTM förvärvar även titlar som redan är producerade i tillgängligt format och nyttjar möjligheten när det är möjligt. Viktiga är de nordiska systemmyndigheterna: danska NOTA, finska Celia, norska NLB och isländska Hljóðbókasafn. MTM nyttjar även tjänsten ABC Global Book Service. När vi utbyter medier över nationsgränserna gör vi det med stöd av Marrakechfördraget, det internationella ramverk som reglerar rätten till framställning, överföring och spridning av exemplar i tillgängligt format för personer med läsnedsättning.

Frågor av betydelse lyfta under denna punkt

- Marija Hane nämnde appen Bläddra från KB och Ellen informerade om att MTM varit med i arbetet med utvecklingen av denna och där bland annat lyft tillgänglighetsperspektivet samt deltagit i arbetet med mediepolicyn.
- Linda Bergfeldt undrade hur mycket vi jobbar med barn med språkstörning och svenska som andraspråk och påpekade att det finns vissa personer som besitter mycket kompetens inom detta område. Ellen svarade att detta är ett utvecklingsområde för oss och att hon tar synpunkten vidare internt.
- Anna Pålsson undrade i vilken utsträckning teckenspråk har fokus inom arbetet med språklig mångfald och Ellen klargjorde att arbetet med teckenspråk i nuläget har lyfts ut till det specifika projektet för teckenspråkig skönlitteratur.
- Joakim Uppsäll-Sjögren konstaterade att norska sametinget har arbetat med talsyntes och det kan vara värt att undersöka med NLB om detta är något även MTM kan ha nytta av och Ellen tackade för tipset.

Pilotprojektet: Teckenspråkig skönlitteratur

Maria O'Donnell informerade om pilotprojektet rörande Teckenspråkig skönlitteratur. Pilotprojektet föregicks av en pilotstudie genomförd av en extern konsult. Denna var klar 2018 och följdes av pilotprojektet som löpt mellan 2018 och 2020. Projektets uppdrag var att producera två titlar på teckenspråk och utvärdera dessa.

Utvärderingarna har varit positiva och visar att behovet är stort. Det behövs även litteratur för unga vuxna. Läsarna tycker inte heller att det är långtråkigt att lyssna utan anser i stället att det är avslappnande och avkopplande.

Härnäst kommer vi under 2021 att i projektform samproducera med SPSM. Projektet ska arbeta fram en fungerande produktionsmodell som ska prövas under ett år. Produktionsmodellen ska innehålla regelbunden

kvalitetssäkring/utvärdering med läsare. Två titlar ska tas fram och utvärderas, samt distribueras via Legimus och SPSM.

Ett separat möte kommer att hållas mellan MTM och SDR för en fördjupad presentation och diskussion.

Frågor av betydelse lyfta under denna punkt

- Elisabeth Ljungdahl poängterade att det är viktigt att man väljer relevanta titlar när man producerar för barn och unga och föreslog att vi utnyttjar skolbiblioteken för lämpliga förslag i framtiden.
- Anna Pålsson poängterade att SDR gärna deltar i en framtida referensgrupp och uttryckte besvikelse över att MTM valt att samarbeta med SPSM och inte lägga ut produktion på företag med teckenspråkskompetens. Maria O'Donnell informerade om att vi i detta skede valt ett samarbete inom staten och Magnus Larsson klargjorde att det inte finns några långsiktiga beslut fattade när det gäller en framtida produktion.
- Frågan om en utökad instruktion lyftes och Magnus Larsson konstaterade att vi i nuläget har ett främjandeuppdrag inom detta område och det är utifrån det vi arbetar. Håkan Thomsson påpekade att ett eventuellt utökat uppdrag måste kopplas till ökade resurser för att inte drabba existerande verksamhet.

Förordnandena

Hillevi Sundholm informerade om att vi behöver få nya förordnanden på plats inför den kommande mandatperioden. MTM behöver ett justerat styrelseprotokoll där det framgår vem som är utsedd att representera organisationen i Brukarrådet. En representant kan sitta i flera mandatperioder men MTM behöver ett nytt styrelseprotokoll för varje ny period. Information om representanter samt styrelseprotokoll skickas till Hillevi.

Hillevi bad också om feedback på det underlag om uppdraget i Brukarrådet som hon skickat ut. Vi ser detta som en del i utvecklingen av Brukarrådet där vi planerar att utöver ordinarie möten utifrån behov komplettera med arbetsmöten kring specifika fokusområden samt separata möten kring smalare frågor med de berörda organisationerna.

Mötets avslutande

Hillevi Sundholm informerade om att nomineringen för MTM:s pris Läsguldet nu pågår och bad ledamöterna sprida detta vidare inom sina kontaktnät.

Håkan Thomsson informerade om att han lämnar sitt uppdrag i Brukarrådet inför den kommande mandatperioden. Han poängterade vilket angeläget uppdrag MTM har och uttryckte hur betydelsefullt samarbetet och dialogen är.

Magnus Larsson framförde sitt varma tack till samtliga ledamöter för den tid och det engagemang man lagt ner i Brukarrådet. Detta har stor betydelse för hur vi lyckas utveckla MTM:s verksamhet på bästa sätt med användarna i fokus. Vi kommer att skicka hem blommor till de ledamöter som inte sitter kvar nästa mandatperiod med tack för era insatser.

Då vi vet att Håkan nu lämnar sitt uppdrag passade Magnus också på att rikta sig direkt till honom och tacka för de insatser Håkan gjort för först TPB och nu MTM och önska honom lycka till framöver.

Magnus nämnde att vi hoppas att höstens möte kan bli ett fysiskt möte i Malmö och att vi i så fall planerar för att det ska bli ett lite längre möte och avslutade sedan med att önska alla en trevlig sommar.